

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Ferdinandi De Castro Palao, Legionensis Soc. Iesv,
Sacrae Theologiae Professoris, Et sanctae Inquisitionis
Qualificatoris & Consultoris; Operis Moralis, De Virtutibus,
Et Vitiis Contrariis, In ...**

Continet Tractatus De Conscientia, De Peccatis, De Legibus, De Fide, Spe,
Et Charitate

Castro Palao, Fernando de

Lugduni, 1669

7 An lex vt obliget requirat scripturam, vel aliam formam, & quæ hæc sit?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76540](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76540)

peritine veras orationes fundere, & non fictas: & sacramentorum confessionem veram esse, & non iniuriam: Ergo cum ad hæc omnia actus interior necessarius sit, ex præcepto actus exterioris & interior censetur præceptus: & ita tenet, & latè probat Suarez lib. 4. de legib. cap. 13. à n. 5. Salas n. 14. Valq. cap. 5. Bonacina n. 8. & 9. videtur manifestè definit in cap. dolentes, de celebratione Missarum, vbi mandatur officium diuinum, studiosè, attentè, & deuotè dicere.

4. Dico tertio, quoties actus interior necessarius non est ad actum exteriorem physicum, neque moralem efficiendum, sed per accidens cum nullo coniungitur, nequit Ecclesia talem actum interiorem imperare, sic Suarez supra num. 14. Ratio. Quia tunc verè, & propriè, & directè præcipitur actum interiorem, siquidem exteriorem tam in esse physico, quam morali independens est ab illo actu interiori. Imperare autem talem actum internum non videtur necessarium ad rectam Ecclesiæ gubernationem, neque in illo fideles communicare possunt communione visibili. Ex quo fit nunquam Ecclesiam præcipere fidelibus, vt in oratione fundenda hæc, vel illam intentionem habeant, quia hoc esset præcipere directè actum internum: solum enim præcipit in necessitatibus orationes fundere, ieiunia sustinere, elemosinas erogare, sed nihil de speciali intentione, & sine. Quod constat: nam si quis ieiunaret, oraret, & alia bona opera faceret ob vanam gloriam, vel ob alium præmii finem, non peccaret aduersus legem Ecclesiasticam. Ergo signum est nunquam præcipi actum internum qui per accidens est externo coniunctus.

5. Neque obstant in contrarium adducta.

Ad primum cum eius confirmatione respondeo legem humanam prohibere posse actum internum, non per se & directè, sed indirectè, & per accidens, & quatenus est causa actus exterioris, prohibens enim actus exteriores prohibet consequenter apponere causas efficaces illius: & contra imperans actum exteriorem fieri, imperat apponi causas ad illius executionem necessarias, & remouet illius impeditum: quod non est propriè habere iurisdictionem in actum internum.

Ad secundum nego solum actum externum, notorium, & manifestum perturbare rempublicam posse, & communi bono obesse: quia quilibet actus exterior malus, quantumvis occultus, hunc effectum habere per se potest, esto de facto non habeat, quod est per accidens, & extra eius naturam, quæ cognoscibilis est. At actus interior non solum de facto communi bono non obest, sed neque per se obesse potest, cum per se ab hominibus incognoscibilis sit. Quæ autem per se, & natura sua cognosci ab hominibus possunt, rectè eius iurisdictioni subduntur, secus verò, quæ per se, & natura sua incognoscibilia sunt.

Ad tertium dico vsum, adulterium, & homicidium occultum prohiberi à lege humana, & puniri per se posse, esto per accidens non puniatur, dum est occultum.

Ad quartum nego Christum Dominum concessisse Ecclesiæ potestatem præcipiendi actus merè internos, quia non erat hæc potestas necessaria ad rectam Ecclesiæ gubernationem, sicut neque tradidit potestatem illos puniendi, quia non erant per se cognoscibiles: tradidit autem potestatem ligandi, & solvendi sacramentaliter delinquentes actu merè interno, quia hæc potestas ad rectam Ecclesiæ gubernationem pertinebat, quia Ecclesia non solum attendit bonum, quod est commune fidelium, quatenus inter se communicant, sed quatenus bonum est cuiuslibet, ad cuius respectum erat maximè necessaria potestas ligandi, & solvendi actus interiores, quibus à sine supernaturali homines recedunt. Hæc tamen potestas non est potestas iurisdictionis contentiosa, sed voluntaria, quæ in commodam subditi, & ex consensu illius habetur: potestas autem legem ferendi, quia non requirit consensum subditi, neque bonum illius speciale respicit, sed commune, ea de causa non potest circa actus internos versari.

Ex qua doctrina facilè objectionibus satisfieri potest. Concedo, inquam, directè absolueri sacerdotem peccata merè interna, etsi non sint signo aliquo externo manifesta dummodo ea confessori penitens declarat, quia absoluit in iurisdictione data à Christo in bonum fidelium: similiter etiam dispensat in votis, & iuramentis merè internis, quia nomine ipsius Dei dispensat, & in causa, quæ inter hominem, & Deum agebatur, quod non est consequens ad legem. Ad illud verò de excommunicatione respondeo, etsi moueri odio, vel amore, cognosci ab hominibus non possit certò, probabiliter tamen, & moraliter cognosci potest, quod sufficit, vt puniatur Valq. disp. 160. c. 3. Salas de legib. disp. 9. sect. 1. n. 8. & 9. existimant puniri non posse censura, nisi quatenus exteriùs moraliter manifestatur. Adde non puniri delinquentem ob actum interiorem præcisè, sed ob actum exteriorem tali conditione effectam, scilicet procedentem ex odio, vel amore: quod non est extensio potestatis, sed potius restrictio illius, poterat enim ob actum exteriorem præcisè puniri, cum malus sit, vt suppono. Ergo cum ad punitionem expulsiatur, vt actus exterior malus ex odio, vel amore procedat potius limitatur peccata, quam extenditur, siquidem non omnem actum exteriorem afficit, sed illum, qui tali conditione affectus est: cui limitatur, cum excommunicatio fertur in de-

linquentes scientes, poterat etiam fieri: etsi non scienter delinquent, sed contra delinquentes absolute. Eodem modo responderetur ad exemplum monachi Benedictini accedentis ad curiam intentione accusandi Prælatum, poterat enim excommunicari, etiam si hac intentione careret. Ergo non extenditur, sed potius vsus potestatis limitatur.

Ad illud de sacramentorum receptione, existimo probabilis non præcipere Ecclesiam suis fidelibus rectam dispositionem habere, hoc enim relinquit diuino præcepto, quod obligat sancta sanctè tractare. Recitantibus præcipit attentionem, quia non potest esse oratio exterior, sine intentione, & attentione, sicut in recipiendis beneficiis curarum, postulat intentionem recipiendi intra annum sacerdotium, non in vi solius præcepti, sed in vi conditionis, vt applicet fructus, & beneficium retineat, cum enim Ecclesia domina, seu administratrix sit beneficiorum potest sub illa, vel illa conditione beneficia conferre: vna autem ex conditionibus est, vt voluntatem efficacem habeant assumendi sacerdotium, qui beneficium recipiunt. Si ergo illa voluntate carent, deficient in conditione requisita, neque facient fructus suos, neque possunt beneficia retinere, sicut cum Ecclesia indulgentias distribuit operantibus aliqua opera, sub hac, vel illa intentione, si illa casent, non lucrantur indulgentias: & hoc non est legem ferre de actu interiori, sed nolle beneficium tribuere, nisi sub conditione alicuius actus interioris: quod optimè probant Azor. & Suar. sup. Adde cum ex præcepto diuino teneatur beneficiatus aliquo tempore ordinari, potest Ecclesia determinare diuinum præceptum, vt intra annum ordinetur, sicuti facit in præcepto confessionis, & Eucharistie.

Ad vltimum fateor potestatem Ecclesiæ ad ferendas leges, esse potestatem spirituales: tum quia à Christo Domino processit: tum quia ad bonum animarum ordinarum, & in materia sacramentorum, & virtutum supernaturalium versatur. Sed non inde inferitur esse potestatem ad actus merè internos, quia hæc omnia respicit hæc potestas, quatenus fideles inter se conueniunt, & vnum corpus componunt, ad illiusque rectum regimen conducere potest: quæ omnia exteriora debent esse, & per se cognoscibilia.

PVNCTVM VII.

An lex vt obliget, requirat scripturam, vel aliam formam, & quæ hæc sit.

1. Legem expostulare scripturam ad sui constitutionem, quæ affirmet, & quomodo probent.
2. Defenditur communis sententia necessariam non esse scripturam.
3. Limitatur, nisi ex consuetudine, aut alia lege anteriori aliter statutum sit.
4. An consultatio legem procedere debeat.
5. Deciditur necessarium non esse.

DE lege æterna, & naturali nihil est dicendum, cum certum sit legem æternam solo actu diuini intellectus, & voluntatis constitui: naturalem verò cognitione honestatis, vel turpitudinis. Solum de lege humana canonica, & civilis est controversia, quo signo sensibili constituenda sit?

Et quidem signo aliquo sensibili constituendam esse nemini est dubium: quia est præceptum humanum ab homine in hominem directum, quod nisi sensibile sit, cognosci non potest. Hoc autem signum debere esse scripturam, tradidit Alberticus, Salicet, Cloffa, & Archidiacon. relati à Felino in rubr. de constitutionibus, Berouius in supradicta rubr. testatur esse communem iuris civilis interpretum: & tradidit plures referens Turceremata in cap. lex. dist. 1. ar. 2. Mouentur, quia lex diuiditur in scripturam, & non scriptam, & constat, inquit, de iure naturali, gentium, & civilis, quia alia est lex vsu, & consuetudine introducta, alia quæ fit per constitutionem. Lex ergo, quæ per consuetudinem introducit, scripturam non requirit, vt de se constat, & traditur in §. sine scripto, ibi, sine scripto ius venit, quod vsus approbat, at lex quæ constitutione, & decreto Principis fit, scripturam requirit, ex cap. lex est, cap. ius generale, dist. 1. ibi, lex est constitutio scripta. Idem traditur in cap. consuetudo, & aliis. Ratione autem probatur, quia lex debet esse permanens, & stabilis, sed si voce, vel alio signo transiente profertur, stabilis esse non potest. Ergo. Item debet esse clara, & distincta, & regula actionum, quod vocibus, vel aliis signis non facile accommodatur. Ergo.

2. Nihilominus communis sententia Canonistarum, & Theologorum est, ad legem constituendam non esse necessariam scripturam, sed vocibus, vel aliis signis posse Principem ferre legem: esto conueniens maximè sit, vt nunquam ferat nisi scriptam, sic docuit Felin. & Berouius sup. Azor. t. 1. inf. mor. lib. 5. c. 2. q. 4. Suar. lib. 1. de legib. c. 11. fin. & lib. 3. c. 15. n. 6. & lib. 4. cap. 14. initio. Sclua tr. de beneficiis, c. 22. n. 14. Valent. 1. 2. disp. 6. q. 1. pun. 2. Salas disp. 1. de leg. sect. 9. n. 64. Bonacina disp. 1. de legib. q. 1. p. 4. n. 39. & alij plures ab eisdem relati.

Probo,

Probo, quia ad rationem legis requisita non est scriptura ex natura rei, quia solum potest requiri, ut subditis voluntas legislatoris manifestetur: ac manifestari potest voce, vel alio signo sensibili. Ergo scriptura non est simpliciter necessaria. Quod videtur manifeste probari ex præceptis latis à Christo Domino, & ab Apostolis tempore nascens Ecclesie, quæ sine scriptura, sed sola prædicatione, & publicatione illorum inceptura obligare. Neque etiam est necessaria ex iure aliquo positivo, nulli enim extat tale ius. Nam quæ referuntur ex Iudoto cap. lex, c. consuetudo, loquuntur probant legem constitutionem latam frequenter scriptura ferri, non tamen esse hoc necessarium, cum in supradicto, c. consuetudo, dicatur de lege, non differre legem, siue scriptura, siue ratione consistat: quæ ratio legem commendat. Neque conditio de stabilitate hoc probat, siquidem in hominum mentibus moraliter permanente lex potest solo verbo prolata, sicuti permancet præceptum superioris, etiam si per actum transcurrentem latum fuerit, & non leuiter colligitur ex c. 1. de iuribus in 6. ubi iuramenta, statuta, & consuetudines Ecclesiarum, siue scripta, siue non scripta, præcipiuntur obiectari: & c. institutionis, 25. q. 2. dicitur, Institutionis nostra decreta, siue qua scripto decernimus, siue qua in nostra presentia videntur esse disposita, volumus ex quantum occasione consueverunt irritari, consentit ibi Glossa verbo presentia. Adde ex iure etiam citati non requiri scripturam ad legem: nam in §. sed & quod consuetum est, Instituitur de iure naturali, genium, & civilium, dicitur: Quodcumque ergo Imperator per epistolam constituit, vel cognoscens decreuit, vel edito præcipit, legem esse consistat. Ergo ad rationem legis neque ex iure canonico, neque civili scriptura necessario requiritur: Argumenta pro contraria sententia solum probant, ut diximus legem frequentius, & convenientius ferri scripto, quam voce, vel alio signo.

3 Limitanda tamen est hæc doctrina, nisi ex consuetudine, aut alia lege anteriori decretum sit legem non valere, nisi scriptura probatur: tunc enim non erit constituta lex, quousque scriptis mandetur, nisi forte legislator potestatem habeat derogandi consuetudinem, & vellet sua lege non scripta derogare, quod necessario debet manifestare, alias vim non habebit, sic Suarez lib. 3. de legibus, cap. 15. n. 6. fin. Bonacia disp. 1. q. 1. p. 4. n. 50. Salas n. 68 ad finem.

De privilegiis vero rescriptis, & gratis à Principe concessis, quæ ratione expostulant concedi in scriptis, ut effectum sortiantur, cum de privilegiis erit sermo, dicetur.

4 Rursus dubitari potest, an Princeps necessario debeat consulere prudentes, & doctores, priusquam legem ferat: Ratio dubitandi est, quia leges ferre, est res magni momenti, & quæ indiget magna consideratione, ne error committatur, imperando ea, quæ honesta non sunt, neque reipublice convenientia. Quapropter in humanum, c. de legibus, dicitur si in posterum nova lex statuatur, eam ab omnibus proceribus tractari debere, & si vniuersis placuerit, tunc dictari, & collectis omnibus recenseri, & cum omnibus conferentur, in sacro imperatorio consistorio recitari poterit. Requiritur ergo consilium virorum prudentium ad legem ferendam.

5 Dicendum tamen est abique consilio, & consultatione procedendum. posse Principem ferre legem, quia consilium solum requiritur ut medium, ad investigandum, siue talis lex reipublice contentens: sed hanc convenientiam ipse Princeps attingere potest per se ipsum. Ergo non necessario expostulat consilium prudentium. Dices ex iure positivo hoc esse postulatum, ex supradicta humanum, c. de legibus. Sed contra quia (ut dicit Suarez lib. 3. de legibus, cap. 15. num. 3.) prædicta legem non archantur Imperatores ex necessitate, sed ex benignitate: tum quia ipsi suis legibus archari non possunt: tum quia possent secum dispensare: tum etiam, quia possent talem legem mutare, vel abrogare. In iure autem canonico nullus extat textus tale consilium necessario expostulans. Ergo non est affirmandum: & ita docet Suarez supra cum Barrolo, in l. omnes populi, ff. de legibus, & l. 1. ff. de constitutionibus Principum, num. 1.

PUNCTUM VIII.

An ex prolotione sententia datæ à Principe in aliqua causa intelligatur lex constituta ad similes causas decidendas.

- 1 Sententia declaratoria legis, vim legis habet.
- 2 Sententia decisiva litis non habet vim legis, quomodo probatur.
- 3 Proponitur communis sententia affirmans sententiam decidendam vim habere vim legis.
- 4 Apponitur limitatio, ut intelligatur de sententia definitiva.
- 5 Quid sit dicendum.
- 6 Item quod dicitur de sententia, intelligendum est de epistola & rescripto Principum.
- 7 Quid de sententia magistratum Principi inferiorum. Fed. de Castro sum. Mor. Pars I.

1 D Vpliciter legislator sententiam ferre potest in aliqua speciali causa, alia quæ sit declaratoria legis à se lata, alia quæ solum sit decisiva litis, secundum leges à se, vel à iure diuino, & naturali statutas. Si sententiam ferat declaratoriam legis à se, vel à suis prædecessoribus latæ, & si tal declaratorie legem novam non constituit: ac efficit, ut lex illa declarata obliget secundum sensum sic expressum: quia lex obligat secundum voluntatem, & intentionem expressam legislatoris, quæ voluntas, & intentio illa declaratione sufficienter manifestatur, & in hoc omnes conveniunt.

2 Solum est difficultas de sententia decisiva litis, an eo ipso ad similes causas decidendas pro lege habenda sit? Negat Couarru, 4. decret. l. p. c. 7. §. 4. n. 15. quia in decidenda ite alicuius causæ particularis non attendit Princeps bonum commune, sed speciale aliquorum. Ergo ex vi illius decisionis non est censendus legem statuere. Deinde, quia lex præceptiva non versatur circa materiam præteritam, sed circa futuram, quia inducit obligationem in subditis aliquid efficiendi. E contra vero decisiva litis semper est de re præterita, quia semper declarat ius præexistens inter partes, non de nouo constituit. Ergo non potest esse lex, quia lex est iuris constitutio, non declaratio, facitque lex 2. C. de legibus, ubi dicitur, quod ex relationibus, vel suggestionibus iudicantium procerum introducto negotio statuimus, &c. generalia iura non sunt. Neque aduersatur (ait Couar) lex vlt. C. de legibus, ubi sententia inter partes data cum cognitione causæ pro lege habenda deciditur, quia loquitur hæc ex vltima de sententia declaratoria legis, non de sententia decisiva litis. Quod videtur constare ex illis verbis: qui tanta superbia sustulit tumulus est, ut regularem sensum conseruet.

3 Nilominus communis est sententia virtusque iuris interpretum sententiam decisivam litis cum cognitione causæ interpretet legem constituit ad similes causas decidendas, sic plures inferens Ludovic Gomez in proemio ad reg. Cancellaria, Felin. in rub. de rescriptis, n. 1. lalon, l. ff. consuet. princ. n. 1. & in l. 1. ff. de feriis, n. 23. & 24. gloss. l. 2. C. de legibus. Mouentur præcipue ex supradicta leg. vlt. quæ non videtur posse intelligi solum de sententia declaratoria legis, sed necessario intelligenda est de sententia decisiva litis: tum quia requiritur cognitionem causæ & partium præsentiam quæ ad declarandam legem necessaria non erant, cum in absentia partium, & sine cognitione illius facti lex declarari poterat.

Respondenti potest, verum esse legis declarationem non expostulare illam causæ cognitionem, & partium præsentiam: at ex illa, occasione legislatorum simpliciter ad suam legem declarandam. Sed contra, quia legislator decidens licet, raro legem suam interpretatur, sed potius legem naturalem, & iuxta illam sententiam fert. Ergo si sententia decisiva inter partes vim legis habere debet, de sententia decisiva litis intelligenda est, utpote frequentiori. Quando autem lex 2. C. de legibus, affirmat statutum Principis vim legis non habere (dicit communis sententia) intelligi debet de statutis privilegiatis, quæque in fauorem particularium personarum conceduntur, quæ nullo modo legis vim sortiri possunt, cui modo dicendi consentit Suarez lib. 3. de leg. cap. 15. n. 1. finem.

4 Hanc communem sententiam limitant aliqui, ut solum procedant in sententia decisiva, & vltimo definitiva litis, non in sententia interlocutoria. Sed vitiosa est hæc distinctio: nam sententia interlocutoria procedit ex causæ cognitione, & inter partes. Ergo haberi debet pro lege, siquidem sententia definitiva litis ideo ut lex habetur, quia procedit cum cognitione causæ, & inter partes. Adde sententiam interlocutoriam esse etiam in illo puncto decisivam, & vltimo definitivam. Item sæpe sententia interlocutoria in corpore iuris inseritur, & tanquam lex constituitur. Denique hoc videtur decisum in l. 1. ff. de consuet. princip. ubi dicitur, quod Princeps de plano interlocutus est legem esse.

5 Mihi vero dicendum videtur, opinionem Couarr. in rigore veram esse, nullam scilicet sententiam decisivam ex eo prætere, quod decisiva sit, pro lege esse habendam: sic tenet Suarez num. 16. Hoc mihi persuadet ratio supra alata, quia sententia decisiva non respicit commune bonum, sed speciale, & non futurum, sed præteritum, vel iam præexistens inter partes, vel ut clarius dicam, sententia decisiva litis est applicativa iuris vni parti, potius quam alteri, non constitutiva alicuius obligationis in populo. Adde sæpe sententiam decisivam, si ex propria opinione procedat, poterit errorem continere, qualem continebat illa sententia, in qua iudicatum fuit matrimonium ratum dissolui per subsequens consummatum, cuius mentionem fecit Alexand. III. in cap. licet, de sponsa duorum, & qualem continebat illa sententia, cuius meminit Innocent. III. in cap. quorundam, de divorciis: ubi dicitur matrimonium inter fideles baptizatos non dissolui per hæreticum, aut apostasiam à fide, licet quidam prædecessor noster sensisse alicui videatur. Ergo sententia lata à Pontifice non habet ex se vim legis. Quocirca, ut sententia decisiva litis vim legis sortiarur, debet Princeps aliquo alio signo id declarare, quale esset, si in corpore iuris mandaret sententiam illam inseri, aut alia solenni forma publicari, hæc enim ratione dubium non est sententiam decisivam habere posse vim legis, siquidem leges iuris canonici

